

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-18>

УДК 658.016:347.736

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ У СПРАВАХ ЗА УЧАСТЮ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА ЩОДО ЯКИХ ВІДКРИТО СПРАВУ ПРО БАНКРУТСТВО

ECONOMIC AND LEGAL ASPECTS OF STATUTE OF LIMITATION APPLICATION IN CASES INVOLVING BUSINESS ENTITIES FOR WHICH BANKRUPTCY CASES HAVE BEEN OPENED

Назаренко Сергій Анатолійович

доктор економічних наук, професор,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0432-2587>

Плесюк Олексій Степанович

арбітражний керуючий
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9480-9198>

Nazarenko Sergey

The Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkassy

Plesiuk Oleksii

arbitration manager

У статті розглянуто чинні законодавчі вимоги щодо визначення поняття позовної давності, строків та правил її обчислення, вимог та наслідків поширення. Окреслено необхідність детального дослідження питань щодо визначення дня початку перебігу позовної давності та поважності причин її пропуску. Охарактеризовано основні правові передумови та економічні наслідки застосування позовної давності у справах про банкрутство суб'єктів підприємництва. Розглянуто причини та правові наслідки не звернення без поважних причин представників підприємства до суду щодо відкриття справи про банкрутство при наявності ознак неплатоспроможності; приховування від розпорядника, ліквідатора відомостей про підприємство, що унеможлиблює аналіз його господарського стану; неналежне виконання арбітражним керуючим своїх професійних обов'язків.

Ключові слова: банкрутство, суб'єкт господарювання, арбітражний керуючий, платоспроможність, термін позовної давності.

The protection of rights and legal interests of business entities and its creditors is carried out within the limits of the statute of limitations, the terms of which are provided for by The Civil Code of Ukraine. However, in fact, there is a subjective use of the statute of limitations in bankruptcy cases. The unequal application of statute of limitations in cases involving business entities, in relation to which a bankruptcy case has been opened, is revealed in following: determination of the statute of limitations beginning; assessment of the facts of statute of limitations interruption; assessment of the validity of reasons for skipping the statute of limitations. The investigation of economic and legal aspects of application of the statute of limitations in cases of bankruptcy of enterprises (in particular, regarding the identification of valid reasons for the omission of statute of limitations, the determination of statute of limitations beginning, the violation of the debtor's illegally restored economic turnover) becomes particularly relevant in this context. The purpose of the article is to analyze the circumstances which can be qualified as valid reasons for the omission of statute of limitations in consideration by commercial courts of cases based on claims (statements) of business entities, in respect of which a bankruptcy case has been opened in accordance with The Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures. Current legal requirements regarding the limitation of action concept, terms and rules for its calculation, requirements and consequences of distribution are considered. The need for a detailed study of issues related to determination of the start date of statute of limitations and the seriousness of reasons for its omis-

sion is outlined. The main legal prerequisites and economic consequences of statute of limitations' application in bankruptcy cases of business entities are characterized. There are considered reasons and legal consequences of not applying to the court of management and founders of enterprise regarding: hiding information, improper performance of professional duties.

Keywords: bankruptcy; entity; arbitration manager; solvency; statute of limitation.

Постановка проблеми. Захист прав та законних інтересів суб'єктів підприємництва, відносно яких відкрито справу про банкрутство, та кредиторів таких осіб здійснюється в межах позовної давності, строки якої передбачені статтями 256–268 Цивільного кодексу України (ЦКУ). Однак, фактично має місце суб'єктивне використання норм законодавства про позовну давність у справах про банкрутство. Неоднакове застосування положень законодавства про позовну давність у справах за участю суб'єктів підприємництва, відносно яких відкрито справу про банкрутство, виявляється у наступному: а) визначенні дати відліку позовної давності; б) оцінці фактів переривання позовної давності; в) оцінці обґрунтованості підстав пропуску позовної давності. Особливої актуальності у даному контексті набуває дослідження економіко-правових аспектів застосування позовної давності у справах про банкрутство підприємств, зокрема щодо ідентифікації поважних причин пропуску позовної давності, визначення початку перебігу позовної давності, порушення незаконно відновленого господарського обороту боржника.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання банкрутства є предметом досліджень багатьох науковців, зокрема таких як: Антошук С. І., Полосенко К. В., Пригуза П., Беяневич О. А., Бутирська І. А.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Зважаючи на сучасні виклики, з якими зіткнулася економіка України, заслуговують більш детального вивчення обставини, які можуть бути кваліфіковані як поважні причини пропуску позовної давності у справах за участю суб'єктів підприємництва щодо яких відкрито справу про банкрутство.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз обставин, які можуть бути кваліфіковані як поважні причини пропуску позовної давності при розгляді господарськими судами справ за позовами (заявами) суб'єктів підприємницької діяльності, відносно яких відкрито справу про банкрутство згідно з Кодексом України з процедур банкрутства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Положення чинного законодавства

містять визначення поняття позовної давності; строки та правила обчислення позовної давності; вимоги, на які позовна давність не поширюється; вказівку на критерії, коли починається позовна давність, коли вона переривається та зупиняється; встановлюються наслідки спливу позовної давності. З тексту статей 253, 257, 261, 267 ЦКУ вбачається, що при регулюванні питань, пов'язаних з окресленням початку визначення позовної давності та поважності причин її пропуску, законодавцем перевагу надано не переліку конкретних обставин, з якими пов'язується початок відліку позовної давності чи поважність причин її пропуску, а визначенню критеріїв оцінки конкретних обставин. Зокрема, про це свідчать наступні положення ЦКУ: ч. 1 ст. 261, ч. 5 ст. 267 [1]. Таким чином, визначення дня початку перебігу позовної давності та поважності причин її пропуску, що є взаємопов'язаним, перебуває в площині оцінки доказів судом з застосуванням критеріїв, передбачених чинним законодавством.

Враховуючи те, що з моменту порушення справи про банкрутство стосовно суб'єкта господарювання, який знаходиться у спеціальному правовому режимі, норми Кодексу України з процедур банкрутства (КУзПБ) є пріоритетними у використанні порівняно з іншими нормативно-правовими актами України. Відповідно, питання щодо визначення дня початку перебігу позовної давності та поважності причин її пропуску в таких справах потребують додаткового вивчення.

Правові позиції щодо окреслення дня початку перебігу позовної давності та поважності причин її пропуску, які мають принципове значення, викладені у абзацах 3 та 4 пункту 4.1 постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 29.05.2013 № 10, які полягають у тому, що якщо порушення норм права відбулося до визначення ліквідаційної комісії, а позов подається під час ліквідації підприємства, початок перебігу позовної давності настає у момент повідомлення або імовірно передбачуваного повідомлення правовласника, але не ліквідаційної комісії щодо порушеного права або особи-порушника. Відповідно, господарським судом не можуть

враховуватися і аргументи новопризначеного керівника підприємства про те, що йому стало відомо про порушення права очолюваного ним суб'єкта підприємництва лише з моменту призначення на посаду, так як позовна вимога стосується саме захисту прав юридичної особи, а не її очільника [2].

Абзацом 4 пункту 2.2 Постанови № 10 передбачено, що визнання поважності даних обставин (наявності передумов, що об'єктивно та незалежно від волі позивача суттєво ускладнювали або робили неможливим своєчасне подання позову) здійснюється господарським судом у конкретних випадках, зважаючи на наявність фактичних даних щодо даних обставин. Подібна норма застосовується стосовно документально підтверджених поважних причин для фізичних осіб. Щодо суб'єкта підприємництва, дані обставини не можуть бути враховані судом, так як

за відсутності з поважних причин у судовому процесі фізичної особи (представника підприємства), відповідна юридична особа не позбавлена права та спроможності організувати залучення у відповідний процес іншої особи. Відсутність даної можливості потребує доведення на загальних підставах [2].

Зазначені роз'яснення є достатньо загальними та не дають відповідей на економіко-правові питання стосовно оцінки типових обставин, які виникають у справах про банкрутство та мають значення при застосуванні позовної давності. Варто більш детально розглянути дані правові обставини та економічні наслідки застосування позовної давності як для окремих суб'єктів господарювання, так і для національної економіки в цілому (рис. 1).

Однією з передумов застосування позовної давності є бездіяльність органів управління та засновників суб'єктів господарювання,

Рис. 1. Правові передумови та економічні наслідки застосування позовної давності у справах про банкрутство суб'єктів підприємництва

Джерело: побудовано авторами за даними [3, с. 36–37; 4, с. 8; 5, с. 245]

які в порушення ч. 6 ст. 34 КУзПБ не звертаються до господарського суду із заявою про відкриття справи про банкрутство. На думку Пригузи П. не звернення керівника підприємства до суду з письмовою заявою при наявності чітких ознак втрати платоспроможності є приховуванням банкрутства, що передбачає виникнення особливого виду делікатної відповідальності, передбаченої абзацами 1 та 6 статті 34 КУзПБ [6; 7].

Масового характеру набули випадки припинення виконання господарської діяльності підприємств, вартості майна яких недостатньо для задоволення вимог кредиторів. Проміжок часу з моменту припинення ведення господарської діяльності таких суб'єктів підприємництва, подання їх звітності до органів державної влади до моменту порушення провадження у справі про банкрутство може досягати 3 років, що фактично унеможлиблює вжиття дієвих заходів щодо повернення дебіторської заборгованості, визнання правочинів недійсними, витребування майна тощо.

Як правило, в таких випадках провадження у справі про банкрутство підприємств порушується за заявами органів державної влади за результатами проведених перевірок (органи соціального страхування, державної податкової служби тощо), оскільки засновники та керівники таких підприємств в порушення даного положення КУзПБ до господарського суду не звертаються. Не рідко, з метою ухилення від притягнення до субсидіарної або солідарної відповідальності, засновники відчужують корпоративні права безпритульним особам без передачі останнім будь-яких документів.

При вирішенні питань щодо застосування позовної давності в правовідносинах за участю даних суб'єктів господарювання виникає необхідність надати правову оцінку вказаному проміжку часу (з моменту залишення майна до моменту порушення провадження у справі про банкрутство), протягом якого існували обставини, які можуть бути кваліфіковані як поважні причини пропуску позовної давності.

У перерахованих випадках правочини можуть бути визнані недійсними, дебіторська заборгованість стягнута, майно витребувано лише після відкриття провадження у справі про банкрутство та призначення арбітражного керуючого ліквідатором (керуючим санацією) суб'єкта господарювання.

Під формулюванням норми закону про те, що «особа довідалася або могла довідатися

про порушення свого права або про особу, яка його порушила» (ч. 1 ст. 261 ЦКУ) необхідно розуміти так, що «довідатися» (дати оцінку певним обставинам, проявити волю у ставленні до обставин) юридична особа може лише через уповноважену на прояв такої волі фізичну особу (осіб), тобто через осіб, які управляють відповідною юридичною особою і мають право на прийняття рішення у зв'язку з тим, про що «довідалися» [1]. До припинення повноважень таких органів управління, порушення провадження у справі про банкрутство та призначення арбітражного керуючого порушення перед судом питання щодо визнання правочину недійсним (оспорювання інших дій боржника) не може бути.

Зі сторони третіх осіб, до яких заявлені вимоги арбітражним керуючим (розпорядником, керуючим санацією або ліквідатором) суб'єкта господарювання, можуть бути висловлені обґрунтовані заперечення про те, що обставини, на які вказує такий суб'єкт господарювання, стосуються конфлікту призначених в різний час органів управління такого суб'єкта господарювання між собою. Тобто такі причини мають характер внутрішніх та не можуть бути поширені на приватно-правові відносини із третіми особами, які не знали та не могли знати про внутрішні проблеми суб'єкта господарювання, відносно якого відкрито провадження у справі про банкрутство. Однак наявність у суб'єкта господарювання прострочених кредиторських вимог (які перевищують його активи) та невиконання ним обов'язку звернутися із заявою про порушення провадження у справі про банкрутство до господарського суду свідчить не лише про наявність приватно-правових порушень у взаємовідносинах суб'єкта господарювання із третіми особами, а і про порушення публічно-правових вимог щодо обов'язкового звернення до господарського суду із вказаною заявою.

З моменту виявлення неспроможності розрахуватися із всіма кредиторами у боржника обов'язок погашення вимог конкретним кредиторам перетворюється в обов'язок звернутися до господарського суду із заявою про порушення провадження у справі про банкрутство для подальшого розподілу активів між кредиторами у встановленому порядку. В іншому випадку, боржником допускається нічим не виправдана перевага одних кредиторів над іншими в отриманні належних їм активів. Таким чином, з моменту невиконання суб'єктом господарювання обов'язку зверну-

тися до господарського суду із заявою про порушення провадження у справі про банкрутство праводносини суб'єкта господарювання виходять за межі цивільно-правових, оскільки виникає реальна загроза заподіяння шкоди невизначеному колу кредиторів.

З огляду на викладене, вважаємо, що обставини не звернення керівників, засновників (учасників) суб'єкта господарювання до господарського суду можуть бути визнані як поважні причини пропуску позовної давності тільки за наявності в сукупності наступних умов:

– керівники, засновники (учасники) такого суб'єкта підприємництва припинили ведення господарської діяльності, подання звітності задовго до порушення провадження у справі про банкрутство (більше 1 року);

– керівники, засновники (учасники) такого підприємства не звернулися до господарського суду із заявою про порушення провадження у справі про банкрутство за наявності підстав, передбачених ч. 6 ст. 34 КУзПБ [7].

Бездіяльність органів управління та засновників суб'єктів господарювання, яка полягає у не передачі арбітражним керуючим (розпорядникам майна, керуючим санацією, ліквідаторам) документів, пов'язаних із фінансово-господарською діяльністю такого суб'єкта господарювання, печаток та штампів, матеріальних цінностей або приховування їх, що унеможлиблює аналіз господарського стану підприємства та судовий захист його інтересів.

Порушення провадження у справі про банкрутство є надзвичайною подією в роботі суб'єкта господарювання, що передбачає негайний аналіз його фінансово-господарського стану та залучення з цієї метою сторонніх фахівців – арбітражних керуючих.

Сама по собі процедура приймання-передачі документів та ознайомлення з ними займає у арбітражного керуючого певний час, що має враховуватися судом при застосуванні позовної давності. На стадії розпорядження майном арбітражний керуючий має обмежені можливості щодо аналізу фінансово-господарського стану суб'єкта господарювання, передбачені ст. 44 КУзПБ, які зводяться до аналізу поданих заяв з кредиторськими вимогами та вчинення запитів до реєстраційних органів, отримання відповідей на які теж потребує певного часу [7]. Тому, при застосуванні норм про позовну давність обґрунтованим було б з'ясування того, чи міг арбітражний керуючий отримати необхідну

інформацію та чи вживав він необхідних та достатніх заходів для її отримання.

Можливість для повноцінного аналізу фінансово-господарського стану суб'єкта господарювання арбітражний керуючий отримує після призначення його ліквідатором даного суб'єкта. Відповідно до ч. 2 ст. 59 КУзПБ у період 15 днів працівники банкрута зобов'язані передати документацію та інші цінності ліквідатору. У іншому випадку дані особи несуть відповідальність відповідно до закону [7]. Ліквідатор має право замовити виготовлення дублікатів печатки та штампів у разі їх втрати.

У практиці банкрутств масового характеру набули випадки не передачі колишнім керівництвом та засновниками (учасниками) суб'єктів господарювання документів призначеним ліквідаторам. Витребування документів у судовому порядку та відкриття кримінальних проваджень за цими фактами в більшості випадків не забезпечує розшук відповідних документів.

В умовах відсутності документів ліквідатор змушений розпочинати аналіз фінансово-господарського стану підприємства шляхом направлення запитів до реєстраційних, податкових та статистичних органів (ч. 3, 4 ст. 92 ЦКУ). З вищевказаних положень вбачається, що чинне законодавство встановлює критерії, яким мають відповідати дії представницьких органів юридичної особи. У своїй діяльності представницькі органи юридичної особи можуть допустити наступні порушення: використання наданих повноважень всупереч інтересам юридичної особи; перевищення наданих повноважень.

Не передача документів, печаток та штампів, матеріальних цінностей ліквідатору свідчить про використання органами управління юридичної особи наданих їм повноважень всупереч інтересам цієї юридичної особи, тобто наявність конфлікту інтересів, з одного боку, між колишніми органами управління та суб'єктом господарювання (оскільки такі дії порушують публічно-правовий обов'язок передання документів), з іншого боку, між колишніми органами управління та ліквідатором, який представляє юридичну особу на момент заявлення відповідної вимоги.

Наявність конфлікту інтересів між колишніми керівниками підприємства та призначеним ліквідатором, що виявилось у не передачі документів, печаток та штампів, матеріальних цінностей (за умови вжиття ліквідатором усіх можливих заходів для їх одержання) має братися судом до уваги як обставина, що свід-

чить про поважність причин пропуску позовної давності. Обґрунтування поважності причин пропуску позовної давності мають стосуватися не самого факту зміни керівника на ліквідатора, а саме незаконних дій попереднього керівника, які для ліквідатора створюють об'єктивну перешкоду у виконанні своїх повноважень.

Ще однією важливою обставиною, яка має значення при застосуванні позовної давності у справах про банкрутство, є оспорування правочинів, вчинених арбітражним керуючим (розпорядником майна, керуючим санацією, ліквідатором) від імені суб'єкта господарювання, на який вони призначені. У ст. 1 КУзПБ зазначено, що арбітражний керуючий є фізичною особою, яка одержала відповідне свідоцтво та інформація про яку розміщена у Єдиному реєстрі арбітражних керуючих України.

Відповідно ч. 1, 2 ст. 10 КУзПБ «арбітражний керуючий є суб'єктом незалежної професійної діяльності» та «прирівнюється до службової особи підприємства-боржника». Згідно з ч. 1 ст. 13 КУзПБ у процесі здійснення своїх повноважень арбітражний керуючий є незалежним [7]. З наведених положень чинного законодавства вбачається, що арбітражний керуючий за своїм статусом не тотожний керівнику суб'єкта господарювання.

Подібної точки зору дотримується і Белянич О. А., наголошуючи на тому, що «сформований Верховним Судом принцип єдності суб'єкта є штучним», а арбітражний керуючий та службова особа підприємства є самостійними та не тотожними учасниками проваджень у справах про банкрутство [8, с. 17]. Бутирська І. А. наголошує, що арбітражний керуючий не є як представником кредиторів, так і органом державної влади, так і органом підприємства-боржника. При цьому, його особливий публічно-правовий статус, викликаний специфікою справ про неспроможність, пов'язує в собі компоненти правових статусів перерахованих суб'єктів у справі про банкрутство, не вичерпуючись жодним з них [9, с. 3].

Ліквідатор підприємства за своїм правовим статусом є особою, яка виконує публічні функції, та не може бути прирівняний до керівника суб'єкта господарювання: керівник суб'єкта господарювання діє тільки в його інтересах, а арбітражний керуючий – в інтересах суб'єкта господарювання та кредиторів. Не допустимим є перенесення на кредиторів наслідків, які були спричинені неналежним виконанням арбітражним керуючим своїх професійних обов'язків, оскільки останній призначається

державою в особі уповноважених органів та діє під її контролем. При вирішенні питання щодо застосування позовної давності необхідно враховувати те, що дізнатися про факт порушення можна за наступних умов: після припинення повноважень розпорядника майна; зі звіту керуючого санацією або ліквідатора.

Зі звітом ліквідатора та керуючого санацією має право ознайомитися будь-хто з кредиторів на підставі заяви про ознайомлення з матеріалами справи про банкрутство. Не відображення керуючим санацією, ліквідатором у своєму звіті повних відомостей про їх діяльність свідчить про порушення прав кредиторів.

При оцінці поважності причин пропуску позовної давності також важливо з'ясувати, чи вимагали кредитори подання ліквідатором (керуючим санацією) звіту про свою діяльність, чи оскаржували їх бездіяльність з цього питання та чи зверталися до господарського суду з клопотанням щодо припинення повноважень ліквідатора або керуючого санацією (за винятком відображення у звіті неповної інформації, про яку кредитори не знали або не повинні були знати).

Необхідно також враховувати економічні наслідки при вирішенні питання про поновлення позовної давності, оскільки майно, яке вибуло з господарського обороту банкрута на підставі оспорюваного правочину, може бути декілька раз відчужене і набувачі такого майна (особливо ті, які тривалий час володіють таким майном та понесли на його відновлення чи зміну значні витрати) будуть захищати своє право власності на підставі ст. 1 Першого Протоколу до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (право на мирне володіння майном) [10]. Поновлення позовної давності при тривалому пропущенні цього строку може позначитися на сталості цивільного обороту і суд в кожному конкретному випадку постає перед дилемою: кому надати перевагу – кредиторам такого банкрута чи кінцевому набувачу майна.

У результаті неправомірних дій керівництва підприємства, які викликали нездатність вести фінансово-господарську діяльність без суттєвих втрат, виникають ризики невиконання боргових зобов'язань суб'єкта підприємництва перед кредиторами та бюджетними, позабюджетними державними фондами. У першому випадку це викликає вилучення фінансових ресурсів з господарського обігу підприємства та при не поверненні після закінчення строку

позовної давності або через неплатоспроможність підприємства-боржника, дебіторська заборгованість перетворюється у збиток кредитора. У другому – недоотримання коштів державним та місцевими бюджетами, позабюджетними фондами має негативний вплив на соціально-економічну сферу держави та регіонів.

Ще одним негативним наслідком є переведення активів боржника в тіньову економіку. Тобто, до новоствореного суб'єкта підприємства переходить не обтяжене борговими зобов'язаннями майно (ні реорганізоване підприємство-боржник, ні фактичні правонаступники не виконують боргові зобов'язання перед добросовісними кредиторами).

Висновки. Законодавство з питань банкрутства підприємств не має спеціальних

норм щодо позовної давності, тому відбувається суб'єктивне використання положень законодавства, зокрема щодо: визначення дати початку позовної давності, фактів її та обґрунтованості підстав для пропуску. Проаналізовано обставини, які можуть бути кваліфіковані як поважні причини пропуску позовної давності при розгляді господарськими судами справ за позовами суб'єктів підприємницької діяльності, відносно яких відкрито справу про банкрутство. Визначено та охарактеризовано правові передумови та економічні наслідки застосування позовної давності у справах про банкрутство підприємств. Перспективою подальших досліджень є питання стабільності цивільного обороту суб'єктів підприємництва у вітчизняній економіці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цивільний кодекс України : Відомості Верховної Ради України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 06.07.2022).
2. Про деякі питання практики застосування позовної давності у вирішенні господарських спорів : Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 29 травня 2013 р. № 10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 06.07.2022).
3. Антошук С. І. Щодо поняття та правової природи відокремленого провадження у процедурі банкрутства. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. *Юриспруденція*. 2021. Вип. 54. Том 2. С. 34–38.
4. Беляневич О. А. Про особливості застосування норм про позовну давність у справах про банкрутство. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 10. С. 5–9.
5. Полосенко К. В. Відповідальність керівника юридичної особи за неініціювання справи про банкрутство. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 1. С. 244–247.
6. Пригуза П. Як подолати проблеми практики щодо солідарної відповідальності керівника. *Закон і бізнес*. 2022. №5(1563). URL: <https://zib.com.ua/ua/150477.html> (дата звернення: 10.07.2022).
7. Кодекс України з процедур банкрутства : Відомості Верховної Ради України від 18 жовтня 2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 10.07.2022).
8. Беляневич О. А. Спірні питання застосування норм про позовну давність у справах про банкрутство. *Строки. Позовна давність : зб. ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої*. Харків : ЕКУС, 2021. С. 7–19.
9. Бутирська І. А. Учасники провадження у справі про банкрутство : дис... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 196 с.
10. Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод : Відомості Верховної Ради України від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 14.07.2022).

REFERENCES:

1. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [Civil Code of Ukraine]: Information of the Verkhovna Rada of Ukraine from 16 January 2003 № 435-IV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (accessed 06 July 2022).
2. Pro deiaki pytannia praktyky zastosuvannia pozovnoi davnosti u vyrishenni hospodarskykh sporiv [On some issues of the practice of applying the statute of limitations in resolution of economic disputes]: Resolution of the Plenum of the Higher Economic Court of Ukraine from 29 May 2013 № 10. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010600-13#Text> (accessed 06 July 2022).
3. Antoshchuk S. I. (2021). Shchodo poniattia ta pravovoi pryrody vidokremlenoho provadzhennia u protseduri bankrutstva [Regarding the concept and legal nature of separate proceedings in the bankruptcy procedure]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnogo humanitarnoho universytetu. Serii: Yurysprudentsiia*, vol. 54, no. 2, pp. 34–38 [in Ukrainian].
4. Belianevych O. A. (2017). Pro osoblyvosti zastosuvannia norm pro pozovnu davnist u spravakh pro bankrutstvo [About the peculiarities of statutes of limitation' application in bankruptcy cases]. *Pidprijemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, no. 10, pp. 5–9 [in Ukrainian].

5. Polosenko K. V. (2020). Vidpovidalnist kerivnyka yurydychnoi osoby za neinititsiuvannia spravy pro bankrutstvo [Liability of legal entity's head for not initiating bankruptcy]. *Porivnialno-analitychne pravo*, no. 1, pp. 244–247 [in Ukrainian].
6. Pryhuza P. (2022). Yak podolaty problemy praktyky shchodo solidarnoi vidpovidalnosti kerivnyka [How to overcome practical problems regarding the joint responsibility of manager]. *Zakon i biznes*, no. 5 (1563). Available at: <https://zib.com.ua/ua/150477.html> (accessed 10 July 2022).
7. Kodeks Ukrainy z protsedur bankrutstva [Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures]: Information of the Verkhovna Rada of Ukraine from 18 October 2018 № 2597-VIII. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua> (accessed 10 July 2022).
8. Belianevych O. A. (2021). Spirni pytannia zastosuvannia norm pro pozovnu davnist u spravakh pro bankrutstvo [Controversial issues of statutes of limitation' application in bankruptcy cases]. *Stroky. Pozovna davnist : zb. st. / za red. I. V. Spasybo-Fatieievoi*. Kharkiv: EKUS, pp. 7–19 [in Ukrainian].
9. Butyrska I. A. (2017). Uchasnyky provadzhennia u spravi pro bankrutstvo: dys... kand. yuryd. nauk. Kyiv, 196 [in Ukrainian].
10. Protokol do Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod [Protocol to Convention on Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]: Information of the Verkhovna Rada of Ukraine from 17 July 1997 № 475/97-BP. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua> (accessed 14 July 2022).